Neznámé krásy
Unbekannte Schönheiten
Nieznane piękno

Euroregionu
der Euroregion Neisse
Nisa
Nysa

CZ 18 neotřelých tipů na výlet ze všech tří částí Euroregionu Nisa

DE *18 Geheimtipps für Ausflüge in alle drei Teile der Euroregion Neisse*

PL 18 propozycji wycieczek do wszystkich trzech części Euroregionu Nysa

18

neotřelých tipů na výlet
Geheimtipps für Ausflüge
propozycji wycieczek

Na obálce
Auf dem Umschlag
Na okładce

Stezka soch
Skulpturenpfad
Ścieżka rzeźb
Herrnhut – Großhennersdorf

FOTO, ZDJĘCIA –
Zdeněk Úlehla

Úvodní slovo
Einleitung
Słowo wstępne

Vážení čtenáři,

Euroregion Nisa je plný malebné přírody a zajímavých památek. Některé jsou již častým cílem turistů, o jiných se příliš nemluví. Krásných lokalit je v tomto regionu mnoho a obsáhnout všechny by bylo nemožné. My vám v této brožurce představujeme výběr míst, která ještě nejsou tolik známá, ale přesto stojí za to je navštívit. Ať už jste příznivci přírody, sportu, kulturních či technických památek, najdete zde celkem osmnáct neotřelých tipů na výlet ze všech tří částí Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, o kterých jste možná ani neslyšeli.
— Doufáme, že tato zajímavá publikace vás, milí čtenáři, inspiruje, a bude vám dobrým průvodcem při poznávání neobjevených krás Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.

Martin Půta, předseda ERN

Sehr geehrte LeserInnen,

die Euroregion Neisse kann auf die malerische Natur und die vielen interessanten Denkmäler stolz sein. Einige werden schon häufig von Touristen besucht, andere sind weniger bekannt. Die Region hat eine Vielzahl schöner Ziele und es wäre unmöglich, alle zu beschreiben. In dieser kleinen Broschüre wollen wir Ihnen eine Auswahl von Orten vorstellen, die bisher noch weniger bekannt sind, aber dennoch wert sind, besucht zu werden. Freunde von Natur und Sport sowie Bewunderer von kulturellen und technischen Denkmälern finden hier insgesamt achtzehn Geheimtipps für Ausflüge in alle drei Teile der Euroregion Neisse, von denen Sie vielleicht noch nicht gehört haben.
— *Wir hoffen, dass diese interessante Publikation Sie, liebe LeserInnen, inspiriert und Ihnen ein guter Begleiter bei der Erkundung der unentdeckten Schönheiten der Euroregion Neisse-Nisa-Nysa sein wird.*

Martin Půta, Präsident ERN

Szanowni Czytelnicy,

Euroregion Nysa z malowniczą przyrodą pełen jest ciekawych zabytków. Niektóre z nich są licznie odwiedzane przez turystów, inne są mniej znane. Pięknych miejsc w tym regionie jest wiele i trudno byłoby wszystkie je przedstawić.
W niniejszym folderze pokazujemy wybrane miejsca, trochę mniej popularne, ale z pewnością warte odwiedzenia. Miłośnicy przyrody, sportu czy zabytków kultury i techniki znajdą tu osiemnaście propozycji wycieczek do wszystkich trzech części Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Być może nawet jeszcze o nich nie słyszeliście.
— Mamy nadzieję, że niniejsze wydawnictwo zainteresuje Państwa, drodzy Czytelnicy, i będzie dobrym przewodnikiem podczas poznawania nieodkrytych uroków Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.

Martin Půta, prezydent ERN

Obsah
Inhalt
Spis treści

Neznámé krásy
Unbekannte Schönheiten
Nieznane piękno

Euroregionu
der Euroregion
Neisse
Nisa
Nysa

01 Zřícenina hradu Kozlov a Raisova vyhlídka 6
Burgruine Kozlov und Rais-Aussichtspunkt
Ruiny zamku i punkt widokowy Raisova vyhlídka

02 Arboretum Bulovka 7
Das Arboretum Bulovka
Arboretum Bulovka

03 Křížová cesta v Jiřetíně pod Jedlovou 10
Kreuzweg in Jiřetín pod Jedlovou
Droga krzyżowa w Jiřetínie pod Jedlovou

04 Liebigova vyhlídka u Železného Brodu 12
Liebig – Aussichtspunkt bei Železný Brod
Punkt widokowy Liebigova vyhlídka k. Żeleznego Brodu

05 Poutní areál Horní police 13
Wallfahrtsort Horní police
Miejsce pielgrzymkowe Horní police

06 Transborder a zřícenina hradu Hamrštejn 16
Der Transborder und die Burgruine Hammerstein
Most gondolowy i ruiny zamku Hamrštejn

07 Výlet na Kälbersteine 18
Wanderung zu den Kälbersteinen
Wycieczka do Kälbersteine

08 Vesnice slunečních hodin Taubenheim na řece Sprévě 20
Sonnenuhrendorf Taubenheim an der Spree
Wioska zegarów słonecznych Taubenheim na rzece Sprewie

09 Stezka soch Herrnhut – Großhennersdorf 21
Skulpturenpfad Herrnhut – Großhennersdorf
Ścieżka rzeźb Herrnhut – Großhennersdorf

10 Kostel svatého Mikuláše v Löbau 24
St. Nikolaikirche in Löbau
Kościół Świętego Mikołaja w Löbau

11 Rekreační středisko Cunewalde 26
Erholungsort Cunewalde
Ośrodek rekreacji Cunewalde

12 Zámecký park s jezírkem v Großhartau 28
Schlosspark mit Gondelteich in Großhartau
Park pałacowy z jeziorkiem w Großhartau

13 Zážitky na Bobru a železniční most nad Pilchowickým jezerem 30
Erlebnisse auf dem Fluss Bober und die Eisenbahnbrücke über dem Pilchowice-See
Przygoda na Bobrze i most kolejowy nad Jeziorem Pilchowickim

14 Hrad Rajsko ve vesnici Zapusta 32
Die Neidburg im Dorf Zapusta
Zamek Rajsko w Zapuście

15 Viadukt Plaza 33
Wiadukt Plaza

16 Knížecí věž v Siedlęcině 36
Fürstenturm in Siedlęcin
Wieża Książęca w Siedlęcinie

17 Hrad knížete Jindřicha na kopci Grodna 38
Die Heinrichsburg auf dem Stangenberg
Zamek Księcia Henryka na wzgórzu Grodna

18 Lezecké trasy Kamennohorského okresu 40
Klettergebiete im Kreis Kamienna Góra
Trasy wspinaczkowe powiatu kamiennogórskiego

01

Zřícenina hradu Kozlov a Raisova vyhlídka
Burgruine Kozlov und Rais-Aussichtspunkt
Ruiny zamku i punkt widokowy Raisova vyhlídka

CZ Jak napovídá název, vyhlídka je pojmenována podle českého spisovatele Karla Václava Raise, který v roce 1919 trávil v Kacanovech se svou rodinou celé prázdniny a toto místo se velmi oblíbil. V Českém ráji byl na zdravotní dovolené a tak se tu při kochání krásným výhledem na svahy Jizerských hor, Krkonoš a Ještědských svahů zotavoval a nabíral sil. Poblíž tohoto skalnatého výběžku, oplývajícího výhledem především na Turnov, Javorník, Kopaninu a Kalich, se nachází zřícenina hradu Kozlov. Jeho zakladateli byli v druhé polovině 13. stol. nejspíš z rodu Markvarticů z větve pánů z Valdštejna. Byl to strategický vojenský bod za husitských válek. Nepatrné stopy po středověkých konstrukcích v areálu kozlovského hrádku vypovídají jen spoře o minulosti polozapomenuté stavby, zaniklé patrně již v roce 1442.

DE *Wie der Name verrät, ist der Aussichtspunkt nach dem tschechischen Schriftsteller Václav Rais benannt, der 1919 mit seiner Familie die ganzen Ferien in Kacanovy verbrachte und diesen Ort sehr lieb gewann. Im Böhmischen Paradies war er zur Erholung und beim Anblick der Hänge des Isergebirges, Riesengebirges und des Jeschkens kam er wieder zu Kräften. In der Nähe dieses Felsvorsprungs, der einen schönen Blick auf Turnov, Javorník, Kopanina und Kalich bietet, befindet sich die Burgruine Kozlov. Die Burg wurde in der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts wahrscheinlich von den Herren von Waldstein aus dem Adelsgeschlecht der Markwartinger errichtet. Während der Hussitenkriege hatte sie militärstrategische Bedeutung. Kaum merkliche Spuren der mittelalterlichen Konstruktionen in der Burganlage Kozlov lassen die Geschichte der halbvergessenen, schon um 1442 verlassenen Burg, nur noch erahnen.*

PL Już sama nazwa punktu widokowego wskazuje, że pochodzi od czeskiego pisarza Karla Václava Raisa, który w 1919 roku wraz z swoją rodziną spędzał w Kacanovach wakacje, a to miejsce polubił szczególnie. W Czeskim Raju był na wypoczynku zdrowotnym i delektując się pięknymi widokami zboczy Gór Izerskich, Karkonoszy i Jeszczedu odzyskiwał zdrowie i nabierał sił. W pobliżu tego skalistego urwiska, z którego roztaczają się widoki przede wszystkim na Turnov, Javorník, Kopaninę i Kalich, znajdują się ruiny zamku Kozlov. Zamek został założony w drugiej połowie XIII wieku prawdopodobnie przez ród Markvarticów, spokrewniony z panami z Valdštejna. W czasie wojen husyckich był to strategiczny punkt wojskowy. Śladowe pozostałości po średniowiecznych konstrukcjach na terenie zamku niewiele mówią o historii tego po trosze zapomnianego obiektu, który opustoszał prawdopodobnie już w 1442 roku.

FOTO, ZDJĘCIA –
Jan Pikous ml.

ČECHY · TSCHECHIEN · CZECHY

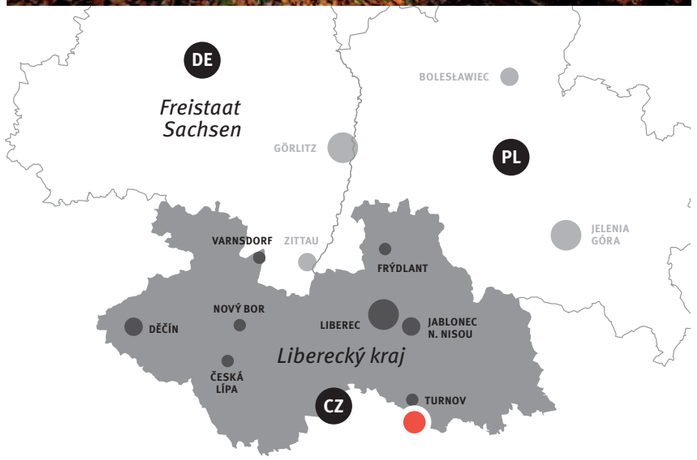

02

(Das) Arboretum Bulovka

ČECHY · TSCHECHIEN · CZECHY

(Das) **Arboretum**
Bulovka

FOTO, ZDJĘCIA –
Petra Kabešová, Jakub Kabeš

CZ Arboretum Bulovka se nachází na úpatí Jizerských hor na pomezí obcí Bulovka a Pertoltice. Je situováno na náhorní plošině mezi kopci a lesy s výhledem na trojzemí Polska, Česka a Německa. Zcestovalí holandští manželé se zde rozhodli přetvořit divokou zahradu o rozloze 4,5 hektaru v nádherné místo vhodné k odpočinku. Vybrali pro hranice pozemku stromy, které přirozeně splynuly s okolní přírodou. Vybudovali růžovou zahradu v typickém holandském stylu, přičemž celou část růžové zahrady rozdělili podle barevných odstínů růží a různých druhů bylin. Je tu zastoupena anglická i japonská zahrada, holandský zeleninový kout i sbírka bohyšek. Také tady najdete unikátní kolekci jehličnanů se specifickým druhem borovice. Arboretum je otevřeno denně a je volně přístupno od úsvitu do západu slunce.

DE *Das Arboretum Bulovka befindet sich am Fuße des Isergebirges zwischen den Gemeinden Bulovka und Pertoltice. Es liegt auf einem* Hochplateau *zwischen Bergen und Wäldern und bietet einen Ausblick in das Dreiländereck Polen, Tschechien, Deutschland. Ein viel gereistes holländisches Ehepaar entschloss sich, hier einen 4,5 ha großen, verwilderten Garten in einen schönen, zur Erholung einladenden Park umzuwandeln. Zur Abgrenzung des Grundstücks wählten sie Bäume, die einen natürlichen Übergang zur umgebenden Natur bilden. Sie legten einen Rosengarten im typisch holländischen Stil an, der in verschiedene Farbtöne der Rosen und unterschiedliche Kräuter eingeteilt wurde. Auch ein englischer und ein japanischer Garten, eine holländische Gemüseecke sowie eine Sammlung von Herzblattlilien sind hier vertreten. Zudem findet man hier eine einmalige Kollektion von Nadelbäumen einschließlich einer besonderen Kiefernart. Das Arboretum ist täglich geöffnet und von der Morgen- bis zur Abenddämmerung frei zugänglich.*

PL Arboretum Bulovka znajduje się u podnóża Gór Izerskich, na granicy gmin Bulovka i Pertoltice. Mieści się pośród wzgórz i lasów, na płaskowyżu, z którego roztaczają się widoki na trójstyk Polski, Czech i Niemiec. Para małżeńska holenderskich podróżników postanowiła przekształcić dziki ogród o powierzchni 4,5 hektara w piękne miejsce przeznaczone do wypoczynku. Na granicy działki posadzili drzewa, które w naturalny sposób wkomponowały się w okoliczny krajobraz. Zbudowali ogród różany w typowym holenderskim stylu, dzieląc go według kolorów odcieni róż i różnych rodzajów ziół. Znajduje się tu ogród angielski i japoński, holenderski kącik warzywny oraz kolekcja funkii. Oprócz tego można tu znaleźć unikatową kolekcję drzew iglastych, w tym rzadki gatunek sosny. Arboretum otwarte jest codziennie i dostępne bez ograniczeń od świtu do zachodu słońca.

03

ČECHY · TSCHECHIEN · CZECHY

Křížová cesta v Jiřetíně pod Jedlovou
Kreuzweg in Jiřetín pod Jedlovou
Droga krzyżowa w Jiřetínie pod Jedlovou

CZ Na Šluknovsku nalezneme ojedinělý fenomén. Na tomto nevelkém území je 14 křížových cest. Ta nejfotografovanější z nich nás zavede do Jiřetína pod Jedlovou. V tomto kdysi hornickém městečku můžeme navštívit štolu a také se pokochat lidovou architekturou. Dominantou je však poutní místo na Křížové hoře. Její historie je podle legendy spjata s křížem, ke kterému se modlil nemocný mladík a byl zázračně uzdraven. Na úpatí hory stoupajíc po mohutném schodišti, potkáme sochy apoštolů a Ježíše v Getsemanské zahradě. Následuje 11 rokokových zastavení završené kaplí Povýšení svatého kříže za ní stojící kaple Božího hrobu s 12.–14. zastavením. Neúnavnému cestovateli doporučujeme vylézt až na vrchol Jedlové, kde bude odměněn nádherným výhledem z rozhledny. A zakončit výlet lze návštěvou nedaleké zříceniny středověkého hradu Tolštejn.

DE *Im Schluckenauer Zipfel findet man ein einmaliges Phänomen. Auf diesem kleinen Gebiet gibt es 14 Kreuzwege. Der am meisten fotografierte davon führt uns nach Jiřetín pod Jedlovou. In diesem kleinen Ort, der früher vom Bergbau lebte, kann man einen Stollen besichtigen sowie die Volksarchitektur bewundern. Eine Dominante stellt dabei der Wallfahrtsort auf dem Kreuzberg dar. Seine Geschichte hängt laut Legende mit einem Kreuz zusammen, das ein kranker junger Mann anbetete, wonach er auf wunderbare Weise gesund wurde. Am Fuß des Berges trifft man, wenn man die massive Treppe hinaufsteigt, auf Skulpturen von Jesus und den Aposteln im Garten Gethsemane. Dann folgen 11 Rokokostationen, die zur Kapelle der Kreuzerhöhung und der dahinter stehenden Grabkapelle mit der 12.–14. Station führen. Unermüdlichen Wanderern wird empfohlen, bis auf den Gipfel des Berges Jedlová zu steigen, wofür man mit einem wunderschönen Blick vom Aussichtsturm belohnt wird. Die Wanderung kann man mit einem Besuch der mittelalterlichen Burgruine Tolštejn (Tollenstein) abschließen.*

PL Na ziemi szluknowskiej znajduje się prawdziwy fenomen. Na tym niewielkim obszarze mieści się 14 dróg krzyżowych. Najczęściej fotografowaną jest ta w Jiřetínie pod Jedlovou. W tym dawniej górniczym miasteczku można zwiedzić sztolnię i podziwiać architekturę ludową. Nad miejscowością góruje zaś miejsce pielgrzymkowe na Górze Krzyżowej. Według legendy historia góry jest związana z krzyżem, do którego modlił się chory młodzieniec. Jego modlitwy zostały wysłuchane i młodzieniec cudownie ozdrowiał. Wchodząc po potężnych schodach, można zobaczyć u podnóża góry rzeźby apostołów oraz figurę Jezusa w ogrodzie Getsemani. Dalej w górę stoi 11 rokokowych stacji, potem kaplica Podwyższenia Świętego Krzyża i stojąca za nią kaplica Grobu Pańskiego ze stacjami XII-XIV. Wytrwałym wędrowcom polecamy wejście na szczyt góry Jedlová, gdzie stoi wieża widokowa, z której roztaczają się piękne widoki. Na zakończenie wycieczki można zwiedzić pobliskie ruiny średniowiecznego zamku Tolštejn.

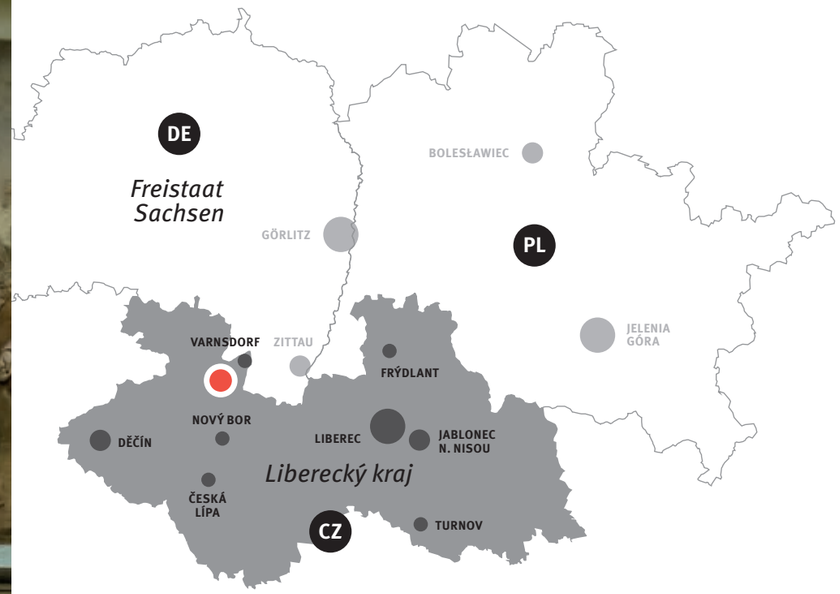

FOTO, ZDJĘCIA – Jan Pikous ml.

04

Liebigova vyhlídka u Železného Brodu
Liebig – Aussichtspunkt bei Železný Brod
Punkt widokowy Liebigova vyhlídka k. Železnego Brodu

CZ Objevili jste již opravenou Liebigovu vyhlídku? Pěkný cíl pro kratší procházku v okolí Železného Brodu. Lesní stezka k ní se vine hned nad Panskou zahradou a není značena turistickou značkou. Je to místo, které si vybudoval baron Jindřich Liebieg v druhé pol. 19 století, aby se v klidu mohl kochat pohledem na svoji prosperující firmu.
— V současné době vzrostlé stromy z velké části zakrývají výhled a lze již jen tušit zašlou slávu monumentální textilní továrny v údolí Jizery. Liebigové už dávno z Železného Brodu nadobro zmizeli a z kdysi elegantního komplexu staveb zbylo jen přestavěné torzo. A tak i vyhlídka na něj zpustla a zarostla. Čas od času je ale vyspravena a s obnoveným výhledem na nás znovu dýchne trocha historie tohoto kraje, oplývajícího v současnosti sklářským průmyslem a uměním.

DE *Haben Sie schon den renovierten Liebig – Aussichtspunkt entdeckt? Ein schönes Ziel für einen kürzeren Spaziergang in der Umgebung von Železný Brod. Der dorthin führende Waldpfad schlängelt sich unmittelbar oberhalb des Herrschaftsgartens und ist nicht touristisch markiert. Es ist ein Ort, den Baron Heinrich Liebig in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts errichtete, um den Anblick seiner prosperierenden Firma in Ruhe genießen zu können.*
— *Zurzeit verdecken hohe Bäume zum großen Teil den Ausblick und man kann den vergangenen Ruhm der monumentalen Textilfabrik im Isertal nur noch erahnen. Die Liebigs haben Železný Brod schon längst für immer verlassen und vom einst eleganten Gebäudeensemble blieb nur ein umgebauter Torso erhalten. So wuchs der Aussichtspunkt zu und verwilderte. Von Zeit zur Zeit wird er jedoch renoviert, und so können Sie den Blick bewundern, der an die Geschichte dieser heute an Glassindustire und -kunst reichen Region erinnert.*

PL Znacie już wyremontowany punkt widokowy

Liebigova vyhlídka? Piękny cel krótkiego spaceru w okolicach Železnego Brodu. Leśna ścieżka prowadząca do punktu widokowego biegnie tuż nad parkiem Panská zahrada i nie jest oznakowana znakiem turystycznym. To miejsce, które zbudował baron Jindřich Liebig w drugiej połowie XIX wieku, by w spokoju spoglądać na swoją pracującą firmę.
— Obecnie rozrośnięte drzewa przesłoniły panoramę i można się tylko domyślać, jak wyglądała ta monumentalna fabryka włókiennicza w dolinie Izery. Liebigowie już dawno i bezpowrotnie zniknęli z Železnego Brodu, a z eleganckiego niegdyś zespołu obiektów pozostał szkielet. Opustoszał też i zarósł punkt widokowy. Od czasu do czasu bywa jednak odnawiany i wówczas można podziwiać roztaczający się widok, przywołujący na myśl historię tej ziemi, obecnie bogatej w przemysł i sztukę szklarską.

FOTO, ZDJĘCIA –
Jan Pikous ml.

ČECHY · TSCHECHIEN · CZECHY

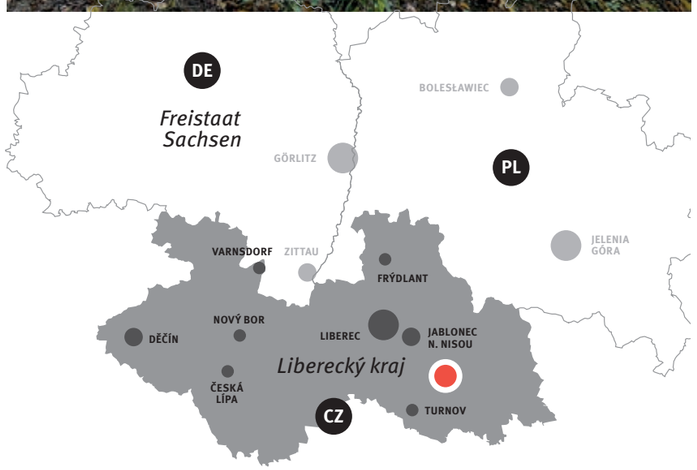

05

Poutní areál
Wallfahrtsort
Miejsce pielgrzymkowe

Horní Police

ČECHY · TSCHECHIEN · CZECHY

Poutní areál
Wallfahrtsort
Miejsce pielgrzymkowe
Horní Police

FOTO, ZDJĘCIA –
Jan Pikous ml.

CZ Léta páně 1523 v Horní Polici vyvrhla řeka Ploučnice dřevěnou sošku Panny Marie, jenž byla umístěna do původního gotického farního kostela, jehož existence je doložena k roku 1291. Na přelomu 17. stol. a 18. stol. si množství poutníků, kteří se této sošce chodili poklonit, vyžádalo rozšíření kostela. K nově postavenému kostelu Navštívení Panny Marie se přistavěly 2 postranní lodi, chór a sakristie. Později byla vybudována volně stojící zvonice, křížová cesta a fara s kaplankou. Fara byla povýšena na arciděkanství na základě výnosu vévodkyně Anny Marie Františky Toskánské, který schválil litoměřický biskup Jan Adam hrabě Vratislav z Mitrovic.
— Potom, co se stala národní kulturní památkou ČR, byla roku 2020 dokončena revitalizace celé barokní Mariánské Police, kdysi jednoho z nejvíce navštěvovaných poutních míst v severních Čechách.

DE *Anno 1523 wurde in Horní Police im Fluß Ploučnice eine Holzstatue der Jungfrau Maria angeschwemmt, die dann in der damaligen gotischen Pfarrkirche aufgestellt wurde, deren Existenz seit 1291 belegt ist. Ende des 17. und Anfang des 18. Jahrhunderts wurde es wegen der Menge der Wallfahrer, die hierher strömten, um das Marienbild zu verehren, notwendig, die Kirche zu erweitern. An die neue Kirche Mariä Heimsuchung wurden noch zwei Seitenschiffe, ein Chor und eine Sakristei angebaut. Später kamen noch ein freistehender Glockenturm, ein Kreuzweg und eine Pfarre einschließlich Kaplanhaus dazu. Der Leitmeritzer Bischof Jan Adam Graf Vratislav von Mitrovice genehmigte einen Erlass der Herzogin Anna Maria Franziska von Toskana, wodurch das Pfarramt zum Erzdekanat erhoben wurde.*
— *Nachdem das Ensemble zum Nationalen Kulturdenkmal der Tschechischen Republik erklärt wurde, wurde die Revitalisierung des ganzen barocken Marianischen Police, ehemals eines der meist besuchten Wallfahrtsorte Nordböhmens, 2020 erfolgreich beendet.*

PL W 1523 roku w miejscowości Horní Police rzeka Ploučnice wyrzuciła drewnianą figurę Maryi Panny, którą umieszczono w dawnym gotyckim kościele parafialnym, wzmiankowanym już w 1291 roku. Na przełomie XVII i XVIII wieku tłumy pielgrzymów przybywających pokłonić się tej figurze wymusiły rozbudowę kościoła. W nowo zbudowanym kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny powstały dwie nawy boczne, prezbiterium i zakrystia. Później zbudowano wolno stojącą dzwonnicę, drogę krzyżową i plebanię. Podniesienie parafii do rangi arcydekanatu zatwierdził biskup litomierzycki Jan Adam hrabia Vratislav z Mitrovic na wniosek księżnej Anny Marii Franciszki Toskańskiej.
— Obiekt wpisano na listę narodowych zabytków kultury RCz i w 2020 roku ukończono rewitalizację barokowej Mariańskiej Policy. Tak dawniej nazywano to miejsce, które należało do najczęściej odwiedzanych miejsc pielgrzymkowych w północnych Czechach.

Transborder a zřícenina hradu Hamrštejn
Der Transborder und die Burgruine Hammerstein
Most gondolowy i ruiny zamku Hamrštejn

06

FOTO, ZDJĘCIA – Jan Pikous ml.

ČECHY · TSCHECHIEN · CZECHY

Neiße mit der Bahnstation „Machnín hrad“. Sie kann Wanderer auch näher zur romantischen Burgruine Hammerstein bringen. Die ehemals bedeutende Burg wurde von den Herren von Biberstein in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts errichtet und diente damals als befestigter Verwaltungssitz. Sie spielte eine wichtige Rolle im Laufe der Hussitenkriege, als sie 1433 durch das Heer von Jan Čapek von Sány erobert wurde. Heute findet man hier die Torsi zweier Türme und die Außenmauer mit Graben.

PL Aby zastąpić kładkę dla pieszych, zniszczoną w czasie powodzi w 2010 roku, zbudowano tzw. transborder, czyli most gondolowy. Jest to rozwiązanie, z którego przez wiele stuleci korzystano przede wszystkim w portach. Twórcy mostu na czele z prof. arch. Martinem Rainišem zainspirowali się podobnym mostem w Zagłębiu Ruhry. W Chrastavie służy jako idealne połączenie szlaków pieszych i rowerowych w miejscu, w którym nie ma dużego ruchu, często za to wzbiera się woda. Zbudowano go zaledwie w 26 dni. Łączy Andělską horę i stację kolejową Machnín hrad przez Nysę Łużycką. Można dzięki niemu dotrzeć także do romantycznych ruin zamku Hamrštejn. W przeszłości ważny zamek zbudowali w pierwszej połowie XIV Bibersteinowie, dla których pełnił funkcję obwarowanej siedziby administracyjnej. Istotną rolę odegrał w czasie wojen husyckich, gdy został w 1433 roku zdobyty przez wojska Jana Čapka z Sanu. Obecnie w jego miejscu stoją pozostałości dwóch wież i mury obwodowe z fosą.

CZ Jako náhrada povodní zničené pěší lávky byl v roce 2010 zbudován transborder, který se již po staletí používal především v přístavech. Jeho autoři se v čele s prof. arch. Martinem Rainišem inspirovali v Porúří. V Chrastavě slouží jako ideální přemostění cest pro pěší a cyklisty tam, kde není vysoký provoz, v místech opakujících se povodní. Byl postaven za pouhých 26 dní. Spojuje Andělskou horu a nádraží Machnín hrad přes Lužickou Nisu. Přiblížit vás tak může i k romantické zřícenině hradu Hamrštejn. Kdysi významný hrad založený v první polovině 14. století pány z Bibrštejna, plnil funkci jejich opevněného správního sídla. Sehrál důležitou roli v průběhu husitských válek, kdy byl roku 1433 dobyt vojskem Jana Čapka ze Sán. Nyní na jeho místě nalezneme torza dvou věží a obvodové hrady s příkopem.

DE *Als Ersatz für den durch Hochwasser zerstörten Steg wurde im Jahr 2010 ein Transborder gebaut, eine Einrichtung, die schon seit Jahrhunderten vor allem in Häfen genutzt wird. Die Autoren unter der Leitung von Prof. Arch. Martin Rainiš holten sich dafür Anregungen im Ruhrgebiet. In Chrastava überbrückt die Schwebefähre für Fußgänger und Radfahrer eine Stelle, die regelmäßig überschwemmt wird und wo es kein großes Verkehrsaufkommen gibt. Sie wurde in lediglich 26 Tagen errichtet und verbindet den Ort Andělská Hora über die Lausitzer*

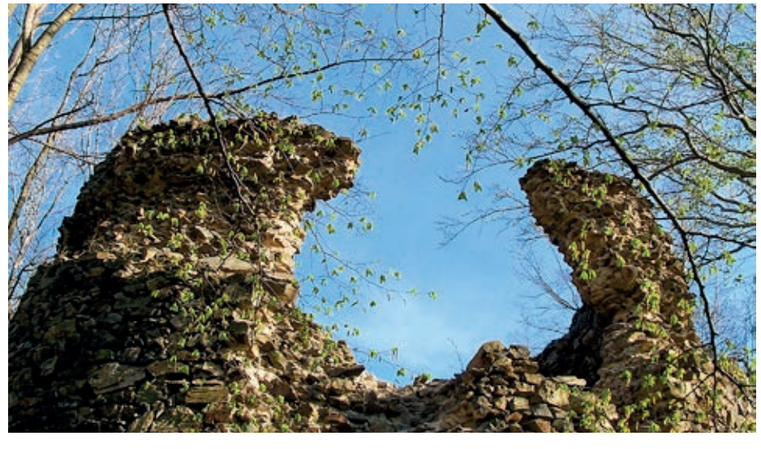

Výlet na Kälbersteine, k lesnímu divadlu a nebeskému mostu v okolí Sohlandu na řece Sprévě

Wanderung zu den Kälbersteinen, der Waldbühne und zur Himmelsbrücke in der Umgebung von Sohland an der Spree

Wycieczka do Kälbersteine, leśnego teatru i niebiańskiego mostu w okolicach Sohland na rzece Sprewie

07

NĚMECKO · DEUTSCHLAND · NIEMCY

DE *Wer sich für magische Orte begeistert, wird in der Umgebung von Sohland ein interessantes Ausflugsziel finden. Vom Stausee aus kann man eine Wanderung zu den Kälbersteinen machen, einer Felsformation am höchsten Punkt von Sohland. Durch ein Sichtloch im Stein scheint zu bestimmten Zeiten das Sonnenlicht, was angeblich die Sonnenwende anzeigen soll. Diese Felsformation diente früher wahrscheinlich als ein Kalender. Auf dem Weg zu den Kälbersteinen geht es auch an der bis heute bestehenden Waldbühne vorbei. Von den Kälbersteinen über Ellersdorf kann der Stausee in Sohland wieder erreicht werden. In Sohland ist noch ein sehr fotogener und romantischer Ort einen Besuch wert, die nah gelegene gemauerte Bogenbrücke, die als „Himmelsbrücke“bezeichnet wird.*

CZ Příznivci magických míst si v okolí Sohlandu přijdou na své. Od přehrady se lze vydat na výlet za takzvaným Kälbersteine, což je skalní útvar na nejvyšším bodě Sohlandu. Průhledem v kameni prochází v určitých obdobích sluneční světlo, čím je prý značen slunovrat, a tak tento skalní útvar sloužil v dřívějších dobách nejspíše jako kalendář. Po cestě na Kälbersteine minou turisté doposud funkční lesní divadlo. Z Kälbersteine přes Ellersdorf se lze vrátit zpět k přehradě do Sohlandu. V Sohlandu stojí dále za návštěvu i jedno velmi fotogenické a romantické místo, nedaleký kamenný obloukový most, zvaný „nebeský“.

PL Pasjonaci magicznych miejsc będą zachwyceni okolicami Sohland. Od zapory można wyruszyć na wycieczkę do tzw. Kälbersteine, czyli formy skalnej usytuowanej w najwyższym punkcie Sohland. Przez wizjer w kamieniu w pewnych okresach przebija światło słoneczne, co podobno oznacza przesilenie, a więc ta forma skalna była w dawnych czasach wykorzystywana prawdopodobnie jako kalendarz. Po drodze do Kälbersteine turyści mijają czynny do tej pory leśny teatr. Do zapory w Sohland można wrócić przez Elersdorf. Ponadto w Sohland warto zwiedzić jeszcze jedno bardzo fotogeniczne i romantyczne miejsce – kamienny łukowy most, zwany „niebiańskim”.

FOTO, ZDJĘCIA –
Zdeněk Úlehla

08

Vesnice slunečních hodin Taubenheim na řece Sprévě
Sonnenuhrendorf Taubenheim an der Spree
Wioska zegarów słonecznych Taubenheim na rzece Sprewie

CZ „Vesnice slunečních hodin“, tak se přezdívá obci Taubenheim na řece Sprévě, neboť v ní je v současné době k vidění přes čtyřicet slunečních hodin. Hodiny zdobí domy, zahrady, ale třeba i hřbitovní kapli či školku. Místní grafik Martin Hölzel byl v polovině 70. let minulého století pověřen úkolem restaurování místních nejstarších hodin. Vytvořil a zrestauroval pak ještě mnoho dalších, čímž vznikla tradice. Hodiny jsou nejrůznějších tvarů a mechanismů. Svislé, vodorovné nebo rovníkové. Na některých domech jsou k vidění i hodiny rohové. Obdivovat je můžou turisté, vydají-li se po okružní stezce, která se vine mezi neméně zajímavými podstávkovými domky.

DE *„Sonnenuhrendorf“, so wird die Gemeinde Taubenheim an der Spree genannt, denn zurzeit sind dort über vierzig Sonnenuhren zu sehen. Häuser, Gärten, aber auch die Friedhofskapelle oder der Kindergarten sind mit den Uhren geschmückt. Der ortsansässige Grafiker Martin Hölzel wurde in der Hälfte der 70er Jahre mit der Restaurierung der ältesten Uhr beauftragt. Er schuf und restaurierte dann noch viele weitere und so entstand die Tradition. Die Uhren haben verschiedenste Formen und Mechanismen. Es gibt senkrechte, parallele oder äquatoriale Sonnenuhren. An manchen Häusern sind sogar Ecksonnenuhren zu sehen. Die Touristen können sie bewundern, wenn sie sich auf einen Rundwanderweg begeben, der sich zwischen nicht weniger interessanten Umgebindehäusern windet.*

PL „Wieś zegarów słonecznych”, tak nazywana jest miejscowość Taubenheim na rzece Sprewie, bo można tam zobaczyć ponad czterdzieści zegarów słonecznych. Zegary zdobią domy, ogrody, a także kaplicę cmentarną i przedszkole. Miejscowemu grafikowi, Martinowi Hölzelowi, zlecono w połowie lat 70. minionego wieku odrestaurowanie najstarszego miejscowego zegara. Wykonał i odrestaurował później jeszcze wiele innych, w ten sposób dając początek nowej tradycji. Zegary mają przeróżne kształty i mechanizmy – pionowe, poziome, równikowe. Na niektórych budynkach można zobaczyć także zegary narożne. Turyści mogą je podziwiać, idąc okólną ścieżką, która biegnie wśród równie ciekawych domów przysłupowych.

NĚMECKO · DEUTSCHLAND · NIEMCY

FOTO, ZDJĘCIA – Zdeněk Úlehla

09

Stezka soch
Skulpturenpfad
Ścieżka rzeźb

Herrnhut – Großhennersdorf

NĚMECKO · DEUTSCHLAND · NIEMCY

Stezka soch
Skulpturenpfad
Ścieżka rzeźb
Herrnhut – Großhennersdorf

CZ Mezi městem Herrnhut a jeho územní částí Großhennersdorf v Horní Lužici se lesem podél potůčků a pstruhového rybníčku vine malebná, sedm kilometrů dlouhá stezka, na které turisté minou celkem sedmnáct uměleckých soch. Ty přibližují život hraběte Mikuláše Ludvíka Zinzendorfa, který je spjatý s obnovou Jednoty bratrské, neboť právě on perzekuovaným moravským exulantům v 18. století poskytl azyl na svém panství, čímž dal vzniknout obci Herrnhut (česky Ochranov). Großhennersdorf je pak místem, kde Zinzendorf prožil dětství. Během této nenáročné procházky mohou návštěvníci u soch rozjímat o otázkách života a víry v tichu lesa.

DE *Zwischen der Stadt Herrnhut und dem Ortsteil Großhennersdorf in der Oberlausitz windet sich im Wald an Bächlein und am Forellenteich ein 7 Kilometer langer Pfad, auf dem Touristen an insgesamt siebzehn künstlerischen Skulpturen vorbeigehen. Diese bringen den Besuchern das Leben des Grafen Nikolaus Ludwig Zinzendorf näher, welcher hinter der Erneuerung der Brüdergemeine steht, denn gerade er bot im 18. Jahrhundert den verfolgten Exulanten aus Mähren Asyl in seinem Herrschaftsgut an. So entstand die Gemeinde Herrnhut. Großhennersdorf war hingegen der Ort, in dem Zinzendorf seine Kindheit verbrachte. Während der bequem zu gehenden Wanderung können die Besucher über Lebens- und Glaubensfragen in der Ruhe des Waldes nachdenken.*

PL Między miastem Herrnhut a jego miejscowością Großhennersdorf w Górnych Łużycach wije się przez las, wzdłuż strumyków i małego stawu pstrągów malownicza ścieżka, o długości siedmiu kilometrów, przyozdobiona siedemnastoma artystycznymi rzeźbami. Przybliżają one życie hrabiego Mikołaja Ludwika Zinzendorfa, który ma udział w odrodzeniu wspólnoty braci czeskich, ponieważ to właśnie on prześladowanym morawskim wygnańcom w XVIII wieku udzielił azylu w swojej posiadłości, dzięki czemu powstała gmina Herrnhut. Großhennersdorf to miejsce, w którym Zinzendorf spędził dzieciństwo. Podczas przyjemnego spaceru turyści mogą zatrzymać się przy rzeźbach i w ciszy lasu podumać o sprawach życia i wiary.

FOTO, ZDJĘCIA –
Zdeněk Úlehla, Stadt Herrnhut

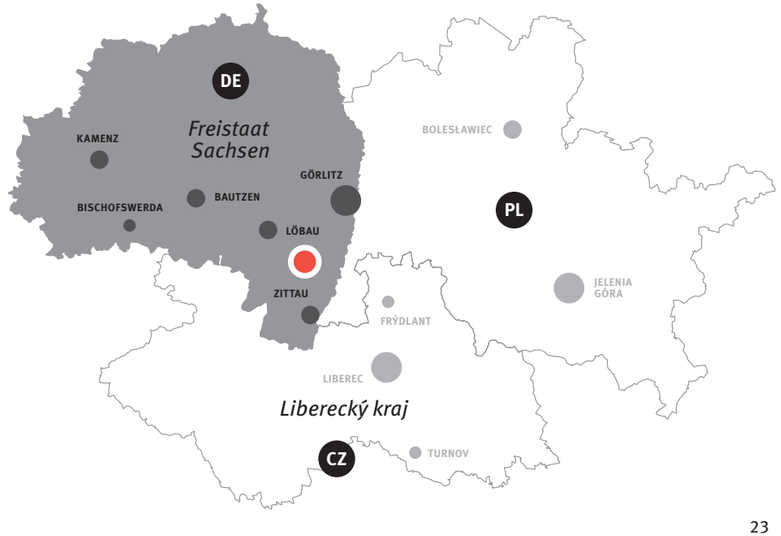

10

NĚMECKO · DEUTSCHLAND · NIEMCY

Kostel svatého Mikuláše v Löbau
St. Nikolaikirche in Löbau
Kościół Świętego Mikołaja w Löbau

CZ První zmínka o kostele v Löbau se objevuje roku 1293, kostel tak patří k nejstarším v Löbau. Tehdy se jednalo pravděpodobně o stavbu v románském stylu. Později byl kostel přestavěn ve stylu gotiky na síňové dvojlodí. V 18. století byla na jižní straně přistavěna třetí loď. Kostelu dominuje 84m vysoká věž ve tvaru jehlanu. Zajímavostí je také komín centrálního vytápění, který je součástí kostela. Kostel je evangelický a je zasvěcen svatému Mikuláši, patronu námořníků a obchodníků. Od roku 1992 se kostel pyšní novými varhany.

DE *Die erste Erwähnung der Kirche in Löbau stammt aus dem Jahr 1293, wodurch die Kirche zu einer der Ältesten in Löbau gehört. Damals wurde die Kirche wahrscheinlich im romanischen Stil gebaut. Später wurde die Kirche im gotischen Stil als zweischiffige Hallenkirche umgebaut. Im 18. Jahrhundert wurde auf der Südseite ein drittes Schiff erbaut. Der 84 m hohe Turm ist die Dominante der Kirche. Eine Besonderheit ist der Schornstein von der zentralen Heizungsanlage, welcher zum Kirchengebäude gehört. Die Kirche ist evangelisch und dem heiligen Nikolaus geweiht, dem Patron der Seefahrer und Kaufleute. Seit dem Jahr 1992 wird sie von einer neuen Orgel geschmückt.*

PL Pierwsza wzmianka o kościele w Löbau pojawia się w 1293 roku. Należy on do najstarszych w Löbau. Wówczas była to prawdopodobnie budowla w stylu romańskim. Później kościół przebudowano w stylu gotyckim na dwunawowy. W XVIII wieku po południowej stronie dobudowano trzecią nawę. Kościół ma wieżę o wysokości 84 m w kształcie ostrosłupa. Ciekawostką jest również komin centralnego ogrzewania, będący elementem kościoła. Kościół jest ewangelicki, pod wezwaniem Świętego Mikołaja, patrona marynarzy i kupców. W 1992 roku w kościele zainstalowano nowe organy.

FOTO, ZDJĘCIA –
Stadt Löbau

Rekreační středisko Cunewalde s největším venkovským kostelem a parkem podstávkových domů

Erholungsort Cunewalde mit der größten Dorfkirche und Umgebindehaus-Park

Ośrodek rekreacji Cunewalde z największym wiejskim kościołem i parkiem domów przysłupowych

11

NĚMECKO · DEUTSCHLAND · NIEMCY

DE *Die Gemeinde Cunewalde befindet sich im schönsten Tal des Oberlausitzer Berglands und hat die offizielle Anerkennung als staatlich anerkannter Erholungsort. Sie ist nicht nur ein Ort für Naturliebhaber, Radfahrer und Wanderer. Die größte Sehenswürdigkeit ist die prächtige Barockkirche, die im 18. Jahrhundert fertiggestellt wurde. Gelegen an der trinationalen touristischen Route Via Sacra ist sie mit 2 632 Sitzplätzen und ihren drei Emporen die größte Dorfkirche Deutschlands. Den klassizistischen Innenraum dekorieren drei wunderschöne Kronleuchter aus böhmischem Kristall. Eine weitere Attraktion ist der Umgebindehaus-Park, in dem Besucher an Miniaturhäusern (Maßstab 1:5) ganz nah die Architektur dieser für die Region typischen Bauwerke bewundern können.*

PL Gmina Cunewalde leży w najpiękniejszej dolinie Pogórza Górnołużyckiego i ma oficjalny, uznany przez państwo, status ośrodka rekreacji. To nie tylko miejsce dla miłośników przyrody oraz turystyki rowerowej i pieszej. Największą atrakcją jest okazały barokowy kościół, którego budowę ukończono w XVIII wieku. Leży on na trójnarodowym szlaku Via Sacra i mając 2 632 miejsca siedzące i 3 empory jest największym wiejskim kościołem w Niemczech. Wnętrze w stylu klasycystycznym zdobią trzy piękne żyrandole z czeskiego kryształu. Kolejną atrakcją jest park domów przysłupowych, w którym można, dzięki miniaturom domów (w skali 1:5), podziwiać z bliska architekturę typowych dla tego regionu budowli.

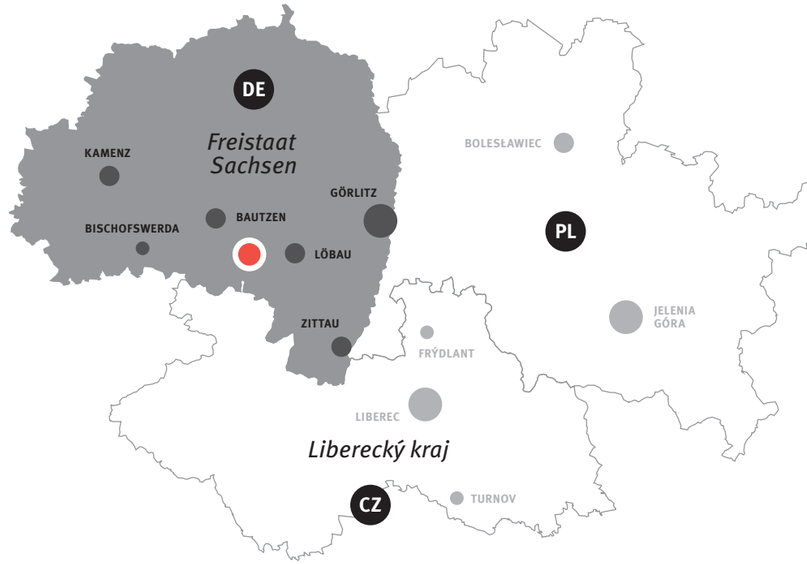

CZ Obec Cunewalde se nachází v nejkrásnějším údolí Hornolužické vrchoviny a nese oficiální označení jako státem uznané rekreační středisko. Jedná se nejen o místo pro milovníky přírody, cyklistiky a turistiky. Největší atrakcí je velkolepý barokní kostel, jež byl dokončen v 18. století. Tento kostel ležící na trinacionální stezce Via Sacra je se svými 2 632 místy k sezení a 3 emporami největším venkovským kostelem Německa. Vnitřek v klasicistním stylu zdobí tři krásné lustry z českého křišťálu. Dalším lákadlem je Park podstávkových domů, ve kterém mohou návštěvníci díky miniaturám domků (v měřítku 1:5) zblízka obdivovat architekturu těchto pro tento region typických staveb.

FOTO, ZDJĘCIA –
Zdeněk Úlehla, Adobe Stock

12

Zámecký park s jezírkem v Großhartau
Schlosspark mit Gondelteich in Großhartau
Park pałacowy z jeziorkiem w Großhartau

CZ V historickém centru Großhartau se nachází rozsáhlý barokní park s jezírkem, který vznikl pravděpodobně na přelomu 17. a 18. století. V té době byl krásně zdobený nejrůznějšími sochami a fontánami. Začátkem 19. století ztratil park na významu a byl částečně upraven. Teprve koncem 19. století jej nový majitel princ Günther Sizzo von Leutenberg nechal přemodelovat v neobarokním stylu. Dříve zde stával i zámeček, který ovšem roku 1946 vyhořel a 1949 byl plně stržen. Park si i přesto dodnes udržel typický barokní ráz se třemi terasovitými zahradami, lipovými alejemi, pískovcovými sochami či kašnou. Nachází se zde i chráněný asi 470 let starý dub. V létě se mohou návštěvníci projet na jezírku na lodičkách.

DE *Im historischen Zentrum von Großhartau befindet sich ein Barockpark mit Gondelteich, der wahrscheinlich an der Wende des 17. und 18. Jahrhunderts entstand. In der Zeit war er mit verschiedensten Skulpturen und Brunnenanlagen geschmückt. Anfang des 19. Jahrhunderts verlor er an Bedeutung und wurde teilweise umgebaut. Erst Ende des 19. Jahrhunderts ließ ihn der neue Besitzer Prinz Günther Sizzo von Leutenberg in einen neubarocken Stil umformen. Früher stand hier sogar ein Schloss, welches aber 1946 ausbrannte und 1949 abgerissen wurde. Doch der Park ist bis heute mit seinen drei Terrassengärten, Lindenalleen, Sandsteinskulpturen und einem Springbrunnen barock geprägt. Es befindet sich hier auch eine ca. 470 Jahre alte Stieleiche, die zum Naturdenkmal wurde. Im Sommer können die Besucher eine Bootsfahrt auf dem Teich unternehmen.*

PL W zabytkowym centrum Großhartau znajduje się rozległy barokowy park z jeziorkiem, założony prawdopodobnie na przełomie XVII i XVIII wieku i udekorowany bogato zdobionymi posągami i fontannami. Na początku XIX wieku park stracił na znaczeniu i został częściowo zmieniony. Dopiero pod koniec XIX wieku jego nowy właściciel, książę Günther Sizzo von Leutenberg, zlecił jego przekształcenie w stylu neobarokowym. Pałacyk, który kiedyś stał w parku, spłonął w 1946 roku i w 1949 został całkowicie rozebrany. Mimo to park zachował do dnia dzisiejszego typowy barokowy charakter z trzema tarasowymi ogrodami, alejami lipowymi, rzeźbami z piaskowca i fontanną. Rośnie tu także 470-letni dąb, objęty ochroną. Latem można po jeziorku pływać na łódkach.

FOTO, ZDJĘCIA – Zdeněk Úlehla

Zážitky na Bobru a železniční most nad Pilchowickým jezerem

Erlebnisse auf dem Fluss Bober und die Eisenbahnbrücke über dem Pilchowice-See

Przygoda na Bobrze i most kolejowy nad Jeziorem Pilchowickim

13

POLSKO · POLEN · POLSKA

CZ Při sjíždění řeky Bobr na kajacích či raftech můžete na trase obdivovat půvabnou krajinu CHKO Údolí Bobru. Chráněné území, zahrnující území sedmi obcí a tří okresů, začíná u Jelení Hory a končí v okolí Lwowka Śląského. Sjíždění řeky začíná v Nielestnu a končit může až v Lwowku Śląském. Cestou se míjí řadu krásných říčních průlomů, skalních útvarů a lze se kochat krásnými výhledy. Na území CHKO se nachází i přehrada Pilchowice, která byla postavena v letech 1905–1906 s cílem předcházení povodním. Jedná se o nejvyšší kamennou a obloukovou hráz v Polsku, která tvoří Pilchowické jezero, nad nímž se ve výšce 40 metrů od dna tyčí Pilchowický most, který patří k nejvyšším v republice. U přehrady se nachází i hostinec, který nabízí regionální jídla za přijatelné ceny.

DE *Bei Kajak- oder Schlauchbootstouren auf dem Fluss Bober kann man unterwegs die anmutige Landschaft des LSG Bobertal bewundern. Das Landschaftsschutzgebiet erstreckt sich auf dem Gebiet von sieben Gemeinden und drei Kreisen, beginnend bei Jelenia Góra und endend in der Nähe von Lwówek Śląski. Die Boottouren starten in Nielestno und man kann sie erst in Lwówek Śląski abschließen. Unterwegs passiert man mehrere markante Flussdurchbrüche und Felsformationen und kann schöne Anblicke genießen. Im Landschaftsschutzgebiet befindet sich auch die Talsperre Pilchowice, die 1905–1906 zum Hochwasserschutz gebaut wurde. Es handelt sich um den höchsten steinernen Bogendamm in Polen, der den Pichowice-See aufstaut. Den See überspannt die 40 m hohe Pilchowice-Brücke, die zu den höchsten in der Republik zählt. An der Talsperre steht ein Gasthaus, das regionale Gerichte zu moderaten Preisen anbietet.*

PL Spływ kajakowy lub pontonowy w dół rzeki Bóbr jest okazją do podziwiania sielankowych krajobrazów Parku Krajobrazowego Doliny Bobru. Obszar chroniony, obejmujący teren siedmiu gmin i trzech powiatów, zaczyna się na poziomie Jeleniej Góry, a kończy w okolicach Lwówka Śląskiego. Spływy kajakowe mają początek w Nielestnie i można dotrzeć aż do Lwówka Śląskiego, a po drodze mija się wiele pięknych przełomów rzecznych, formacji skalnych i widoków. Na terenie parku znajduje się również zapora Pilchowice, powstała w latach 1905–1906 w celu ochrony przed powodzią. Jest to najwyższa zapora kamienna i łukowa w Polsce, tworząca Jezioro Pilchowickie, nad którym na wysokości 40 metrów od dna wznosi się most Pilchowicki, co sprawia, że jest on jednym z najwyższych w kraju. Obok zapory znajduje się także karczma, oferująca dania regionalne w rozsądnych cenach.

FOTO, ZDJĘCIA –
Adobe Stock

14

Hrad Rajsko ve vesnici Zapusta
Die Neidburg im Dorf Zapusta
Zamek Rajsko w Zapuście

POLSKO · POLEN · POLSKA

CZ Hrad Rajsko (Neidburg) ve vesnici Zapusta je půvabný soubor budov zrekonstruovaný ve stylu porýnské gotiky, který je situovaný daleko od civilizace na vyšším břehu řeky Kwisy. Traduje se, že ve 13. století zde stála pevnost, která byla údajně zničena v době husitských válek. O 400 let později hrad koupil italský hrabě Alexandro von Minutoli a od základů jej přestavěl. Během rekonstrukce byly využity materiály ze zničených kostelů a hradů. Hrabě zde vytvořil muzeum, v němž visela mj. díla Rembrandta a Albrechta Durera, a byla zde vystavena sbírka benátského skla a starověké keramiky. Ovšem 1919 byl objekt zničen a vyrabován během revolučních konfliktů. Od roku 1925 byl zmodernizovaný zámek následujících dvacet let ubytovnou pro mládež. V roce 1945 opět začal chátrat. V roce 2010 jej koupil soukromý majitel a nyní je to luxusní objekt s apartmány.

DE *Die Neidburg in Zapusta ist eine liebevoll im Stil der rheinischen Gotik rekonstruierte Anlage mit mehreren Gebäuden, die sich weitab der Zivilisation am höheren Ufer des Flusses Kwisa befindet. Im 13. Jahrhundert stand hier wohl eine Festung, die zur Zeit der Hussitenkriege zerstört wurde. 400 Jahre später wurde die Burg vom italienischen Grafen Alexandro von Minutoli erworben und von Grund auf umgebaut. Dabei wurde Material von zerstörten Kirchen und Burgen verwendet. Der Graf errichtete hier ein Museum, in dem u. a. Werke von Rembrandt und Albrecht Dürer hingen und eine Sammlung von venezianischem Glas sowie antiker Keramik ausgestellt wurde. 1919 wurde das Objekt während eines Aufstands verwüstet und ausgeraubt. Seit 1925 diente das modernisierte Schloss zwanzig Jahre als eine Jugendherberge. Nach 1945 begann es wieder zu verfallen. 2010 kaufte es ein privater Besitzer und heute ist es ein luxuriöses Objekt mit mehreren Appartements.*

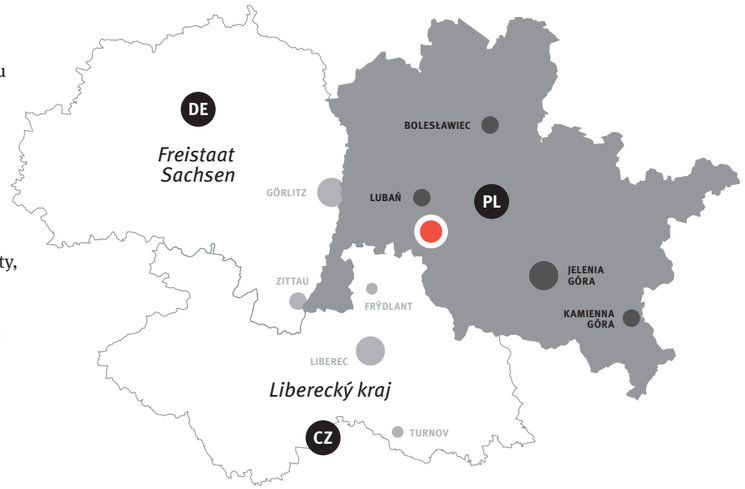

PL Zamek Rajsko (Neidburg) w Zapuście to urokliwy, odbudowany w stylu nadreńskiego gotyku, kompleks zabudowań położonych na odludziu, na wyższym brzegu Kwisy. Podobno w XIII wieku stała w tym miejscu warownia, która rzekomo została zniszczona w trakcie wojen husyckich. 400 lat później posiadłość wykupił i gruntownie ją przebudował włoski hrabia Aleksandro von Minutoli. Podczas remontu wykorzystywano stare elementy pochodzące ze zniszczonych kościołów i zamków. Hrabia stworzył tu muzeum, w którym m.in. wisiały dzieła Rembrandta czy Albrechta Durera, lśniła kolekcja szkła weneckiego i starożytnej ceramiki. Niestety, w 1919 roku podczas działań rewolucyjnych na tym terenie obiekt został zdewastowany i splądrowany. Od 1925 roku, po modernizacji, przez następne dwadzieścia lat zamek służył jako schronisko młodzieżowe. W 1945 roku ponownie popadł w ruinę. W 2010 roku trafił w ręce prywatne i obecnie jest przekształcony w luksusowy obiekt z kilkoma apartamentami.

15

Viadukt
Wiadukt
Plaza

POLSKO · POLEN · POLSKA

Viadukt / Wiadukt
Plaza

FOTO, ZDJĘCIA –
Adrian Kowalski

CZ Wiadukt Plaza je moderní rekreační a sportovní areál v polském Bolesławci, který nabízí skatepark a cyklistickou dráhu pumptrack. Obě atrakce nabízí překážky jak pro pokročilé tak i přizpůsobené úplným začátečníkům. Dále se zde nachází několik menších lezeckých stěn. S ohledem na svůj rozsah a nabízené možnosti je tento areál navštěvován příznivci skate a BMX sportu z blízkého i vzdálenějšího okolí. Jeho název je odvozen od nad areálem tyčícího se historického železničního viaduktu z roku 1846, který je nejdelším takovým objektem v Polsku a jedním z větších v Evropě. V noci je místo zvlášť atraktivní díky této krásně nasvícené památce. V areálu se konají různé akce, jako např. skateboardingové kurzy, závody či květnové slavnosti. Díky osvětlení je možné atrakce využívat i po setmění.

DE *Der Wiadukt Plaza ist eine moderne Freizeit- und Sportanlage im polnischen Bolesławiec mit einem Skatepark sowie einem Pumptrack (BMX-Strecke). Beide Attraktionen bieten Elemente sowohl für Fortgeschrittene als auch für absolute Anfänger. Darüber hinaus befinden sich hier mehrere kleine Kletterwände. Der Umfang und die angebotenen Möglichkeiten locken Skater und BMX-Freaks von nah und fern. Der Name bezieht sich auf das historische Bahnviadukt aus dem Jahr 1846, welches das Gelände überragt. Es ist das längste Viadukt in Polen und eines ger größten in Europa. Nachts ist der Ort dank diesem stimmungsvoll beleuchteten Denkmal besonders attraktiv. Auf dem Gelände finden verschiedene Veranstaltungen statt, wie z.B. Skateboarding-Kurse, Wettbewerbe oder Maifeste. Dank der Beleuchtung kann man die Attraktionen auch nach Einbruch der Abenddämmerung nutzen.*

PL Wiadukt Plaza to nowoczesny kompleks rekreacyjno-sportowy w Bolesławcu, oferujący rozbudowany skatepark oraz tor rowerowy pumptrack. Obie atrakcje są wyposażone w przeszkody o różnym stopniu trudności, mogą więc z nich korzystać osoby zaawansowane, jak i początkujące. Dla chętnych dodatkowo umieszczono kilka mniejszych ścianek wspinaczkowych. Wiadukt Plaza to jeden z największych i najnowocześniejszych kompleksów tego typu w Polsce, zjeżdżają tu więc skaterzy i bmxowcy z bliska i z daleka. Swoją nazwę wziął od zabytkowego wiaduktu kolejowego z 1846 roku, najdłuższego w Polsce i jednego z większych w Europie. Obiekt prezentuje się wyjątkowo okazale nocą na tle górującego nad nim pięknie oświetlonego zabytkowego wiaduktu. Na terenie kompleksu organizowane są liczne imprezy, między innymi zajęcia nauki jazdy na desce, zawody czy majówki. Dzięki oświetleniu ze wszystkich atrakcji można korzystać także po zmroku.

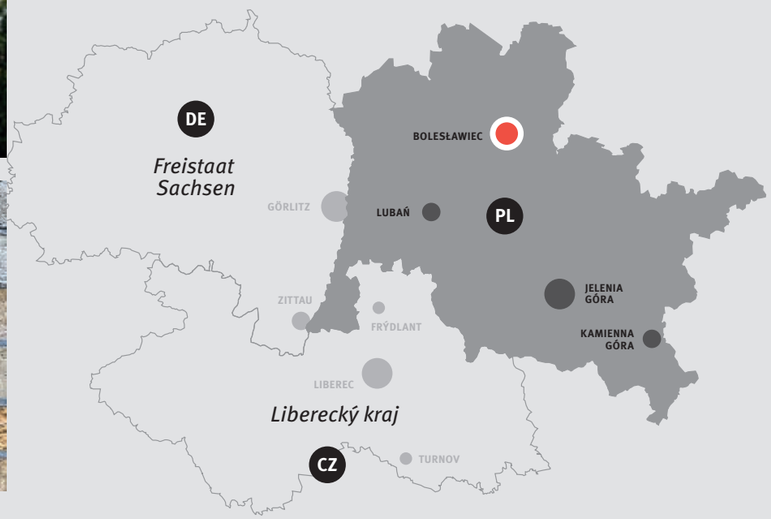

Knížecí věž v Siedlęcině
Fürstenturm in Siedlęcin
Wieża Książęca w Siedlęcinie

16

POLSKO · POLEN · POLSKA

DE *Der Fürstenturm in Siedlęcin ist ein Kleinod in der Landschaft der polnischen mittelalterlichen Denkmäler. Er wurde 1313 am Handelsweg Jelenia Góra – Wleń – Lwówek Śląski von Fürst Heinrich I. von Jauer erbaut. Der Turm wird auch häufig als Ritterturm bezeichnet. In die Hände des Ritters Jenschin von Redern gelang er erst durch die Verleihung von Agnes von Habsburg, der Witwe des vorherigen Besitzers Bolek II. Im Zeitraum 1732–1945 war der Turm eine der Residenzen der Schaffgotsch und während des Krieges wurden hier u. a. Dokumente und Sammlungen des Breslauer Botanischen Instituts aufbewahrt. Obwohl Ende des 20. Jahrhunderts im Turm ein Brand ausbrach, ist er doch der am besten erhaltene und größte Bau dieser Art in Polen. Einmalig sind die Wandmalereien eines unbekannten Autors aus dem 14. Jahrhundert, die die Legende von Sir Lancelot, einem der Ritter der Tafelrunde, darstellen. Es handelt sich um die ältesten weltlichen Malereien in Polen, die auf jeden Fall sehenswert sind!*

CZ Knížecí věž v Siedlęcině je výjimečným skvostem v krajině polských středověkých objektů. Byla postavena v roce 1313 na obchodní stezce Jelenia Góra – Wleń – Lwówek Śląski, a to knížetem Jindřichem I. Javorským. Běžně se jí říká Rytířská věž. Do rukou rytíře Jenschina von Redern přešla až po udělení Anežkou Habsburskou, vdovou po předchozím majiteli Bolku II. V letech 1732–1945 byla věž jednou z rezidencí rodu Schaffgotschů a během války zde byly uchovávány dokumenty a sbírky mj. Vratislavského botanického ústavu. I přes požár, který věž koncem 20. století zasáhl, je nejlépe dochovanou a největší stavbou tohoto typu v Polsku. Zcela unikátní jsou vnitřní malby neznámého autora ze 14. století, které zobrazují legendu o siru Lancelotovi, jednom z rytířů kulatého stolu. Jedná se o nejstarší světské malby v Polsku, které rozhodně stojí za vidění!

PL Wieża Książęca w Siedlęcinie to prawdziwa perła w krajobrazie polskich zabudowań średniowiecznych. Wybudowana w 1313 roku na szlaku handlowym Jelenia Góra – Wleń – Lwówek Śląski przez księcia Henryka I Jaworskiego. Popularnie nazywana Wieżą Rycerską. W ręce rycerza Jenschina von Redern przeszła dopiero z nadania Agnieszki Habsburżanki, wdowy po jego poprzednim właścicielu, Bolku II. W latach 1732–1945 wieża była jedną z rezydencji rodu Schaffgotchów, a podczas wojny ukryto tutaj dokumenty oraz zbiory m.in. Wrocławskiego Instytutu Botanicznego. Wieża, pomimo pożaru pod koniec XX wieku, jest najlepiej zachowaną i największą budowlą tego typu w Polsce. Prawdziwym unikatem są zdobiące wieże malowidła nieznanego autora z XIV wieku przedstawiające legendę sir Lancelota, jednego z rycerzy okrągłego stołu. Są to najstarsze świeckie malowidła w Polsce absolutnie warte zobaczenia!

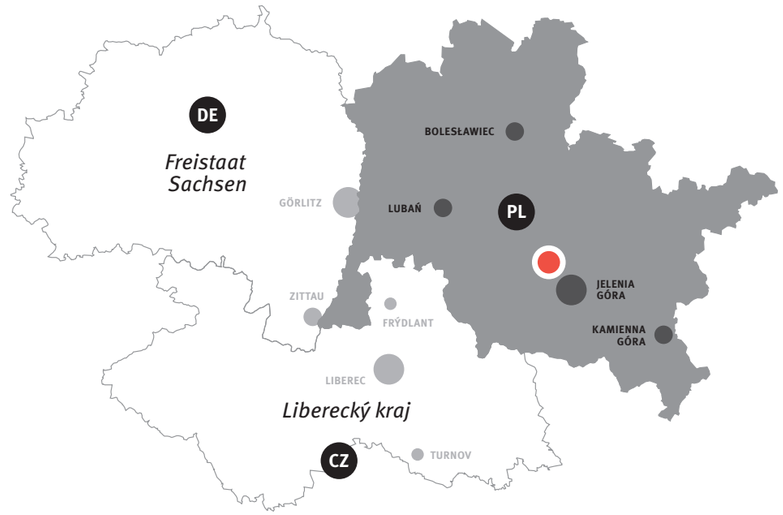

FOTO, ZDJĘCIA –
Elżbieta Bojczuk, Tomáš Vacek

Hrad knížete Jindřicha na kopci Grodna
Die Heinrichsburg auf dem Stangenberg
Zamek Księcia Henryka na wzgórzu Grodna

17

POLSKO · POLEN · POLSKA

DE *Die Heinrichsburg ist eine romantische, als Ruine erbaute Burg zwischen den Dörfern Staniszów und Marczyce. Das schöne Panorama des Riesengebirges und die ungewöhnlich gute Aussicht vom Stangenberg (506 m ü.M.) inspirierten Fürst Heinrich XXXVIII., 1806 hier ein Jagdschloss und später einen Aussichtsturm erbauen zu lassen. 1841 wurde ein Hauptgebäude dazu gebaut, das an eine mittelalterliche Burg mit Rittersaal erinnert. Es wird erzählt, dass von Reuss angeblich seine Nachbarn, die Schaffgotsch, um die Ruine der unweit gelegenen Burg Chojnik beneidet habe, was ihn dazu brachte, der damaligen Mode entsprechend, eine eigene Ruine zu errichten. Heute ist das Objekt in Privatbesitz. Besucher können die Burg von Mai bis Oktober besichtigen.*

PL Zamek Księcia Henryka to romantyczny zamek stylizowany na średniowieczne ruiny, usytuowany na pograniczu wsi Staniszów i Marczyce. Ze względu na przepiękny krajobraz Karkonoszy i wspaniałe widoki ze wzgórza Grodna (506 m n.p.m.) to właśnie tutaj w roku 1806 z inicjatywy hrabiego Heinricha XXXVIII von Reuss rozpoczęto budowę zameczku myśliwskiego, a później wieży widokowej, do której w 1841 roku dobudowany został główny budynek imitujący średniowieczną warownię z salą rycerską. Popularna jest historia o tym, jakoby von Reuss pozazdrościł swoim sąsiadom, Schaffgotschom, ruin pobliskiego zamku Chojnik i zapragnął stworzyć własne ruiny, co było bardzo modne w tamtym czasie. Współcześnie obiekt jest w rękach prywatnych. Zamek udostępniony jest dla turystów od maja do października.

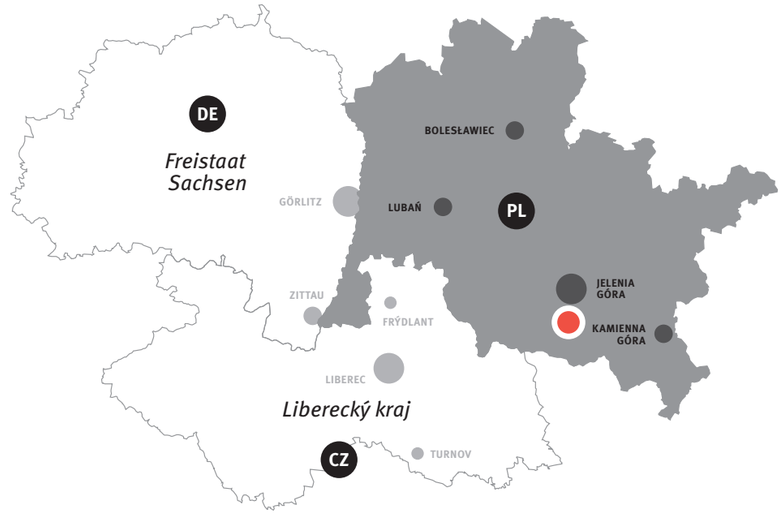

CZ Hrad knížete Jindřicha je romantický hrad stylizovaný jako zřícenina, který stojí na pomezí vesnic Staniszów a Marczyce. S ohledem na krásné panorama Krkonoš a výjimečné pozorovací podmínky kopce Grodna (506 m n. m.) byla právě zde na pokyn Jindřicha XXXVIII. von Reuss v roce 1806 zahájena výstavba loveckého zámečku, později rozhledny. Následně roku 1841 byla přistavěna hlavní budova, připomínající středověký hrad s rytířským sálem. Traduje se, že von Reuss měl závidět svým sousedům – Schaffgotschům – zříceninu nedalekého hradu Chojnik, a tak si postavil vlastní zříceninu, což bylo v té době moderní. V současné době patří objekt soukromému majiteli. Návštěvníkům je přístupný od května do října.

FOTO, ZDJĘCIA –
Antonín Vacek, Tomáš Vacek

18

POLSKO · POLEN · POLSKA

Lezecké trasy Kamennohorského okresu:

Spękane Skały, Zadzierna, Kamieniołom Pod Pustelnią, Urwisko Góra Trzy Kawałki

Klettergebiete im Kreis Kamienna Góra:

Spękane Skały, Zadzierna, Kamieniołom Pod Pustelnią, Urwisko Góra Trzy Kawałki

Trasy wspinaczkowe powiatu kamiennogórskiego:

Spękane Skały, Zadzierna, Kamieniołom pod Pustelnią, Urwisko Góra Trzy Kawałki

CZ Horské a podhorské oblasti nabízí kromě krásné krajiny i širokou nabídku lezeckých tras. Spękane Skały mezi vesnicemi Miszkowice a Jarkowice (obec Lubawka), které jsou od roku 1930 přírodní památkou, jich nabízí asi osmdesát! Většina skal jsou slepence, které se v krajině vyjímají svými kouzelnými tvary. Velkou část tras vytýčil český lezec Martin Macek z Yetti clubu v Trutnově. Díky dotaci z evropských fondů se region stále rozvíjí a vznikají nové lezecké cesty, jichž je v okolí více než 100. V okolí doporučujeme navštívit například taková místa, jako jsou Urwisko Góra Trzy Kawałki (5 lezeckých cest), Zadzierna (8 lezeckých cest), Kamieniołom pod Pustelnią (6 lezeckých cest). Významná část cest je vhodná pro začátečníky nebo středně pokročilé, ale najdete zde i výzvy čekající na odvážné lezce.

FOTO, ZDJĘCIA – Piotr Pęcherz

DE *Das Gebirge sowie das Vorland bieten außer der schönen Landschaft auch ein breites Spektrum an Kletterwegen. Die seit 1930 zum Naturdenkmal erklärten Felsen „Spękane Skały“zwischen den Dörfern Miszkowice und Jarkowice (Gemeinde Lubawka), bieten etwa achtzig Kletterwege! Die meisten Felsen sind Konglomerate, die sich in der Landschaft durch ihre zauberhaften Formen bemerkbar machen. Einen großen Teil der Wege erschloss der tschechische Bergsteiger Martin Macek vom Yetti-Club Trutnov. Dank Fördermitteln aus Europäischen Fonds entwickelt sich die Region immer mehr und es entstehen neue Kletterwege, von denen es in der Gegend mehr als 100 gibt. In der Umgebung empfehlen wir zum Beispiel solche Orte wie Urwisko Góra Trzy Kawałki (5 Kletterwege), Zadzierna (8 Kletterwege), den Steinbruch Kamieniołom pod Pustelnią (6 Kletterwege). Ein bedeutender Teil der Wege ist für Anfänger oder mittelmäßig Fortgeschrittene geeignet, aber man findet hier auch Herausforderungen, die auf mutige Kletterer warten.*

PL Sudety poza pięknymi krajobrazami oferują także wiele interesujących tras wspinaczkowych. W Spękanych Skałach, położonych między miejscowościami Miszkowice i Jarkowice (gmina Lubawka), mających od roku 1930 status pomnika przyrody jest ich około osiemdziesięciu! Większość skał to zlepieńce wyróżniające się na tle otoczenia baśniowymi kształtami. Prawie wszystkie drogi zostały wytyczone przez czeskiego wspinacza Martina Macka z Klubu Yetti w Trutnovie. Dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych region stale się rozwija i wciąż powstają nowe drogi wspinaczkowe, w okolicy znajduje się ich ponad 100. W okolicy warto odwiedzić również takie miejsca, jak Urwisko Góra Trzy Kawałki (5 dróg wspinaczkowych), Zadzierna (8 dróg wspinaczkowych), Kamieniołom pod Pustelnią (6 dróg wspinaczkowych). Wiele z tych tras jest odpowiednich dla osób początkujących oraz średnio zaawansowanych, choć są tu też wyzwania czekające na śmiałków.

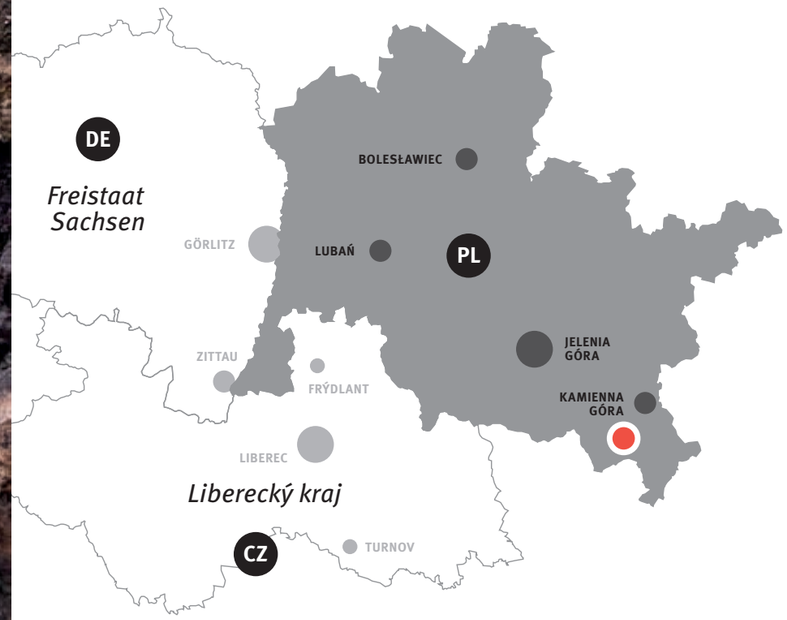

Euroregionu / der Euroregion Neisse–Nisa–Nysa

FOTO, ZDJĘCIA – Yetti Club Trutnov

Neznámé krásy
Unbekannte Schönheiten
Nieznane piękno

Euroregionu
der Euroregion
Neisse
Nisa
Nysa

Tato brožura vznikla v rámci projektu
Euroregion Neisse–Nisa–Nysa v číslech a obrazech,
ERN–0918-CZ–16. 05. 2019.

Diese Publikation enstand im Rahmen des Projektes
Euroregion Neisse–Nisa–Nysa in Zahlen und Bildern,
ERN–0918-CZ–16. 05. 2019.

Niniejsza broszura została opracowana w ramach projektu
Euroregion Neisse–Nisa–Nysa w liczbach i obrazach,
ERN–0918-CZ–16. 05. 2019.

Kancelář v ČR
Euroregion Nisa
U Jezu 525/4
460 01 Liberec
Jednatel: Ing. Jaroslav Zámečník
Telefon: +420 485 226 130
e-mail: j.zamecnik@ern.cz
www.ern.cz

Büro in Sachsen
Euroregion Neisse e.V.
Hochwaldstraße 29
02763 Zittau
Geschäftsführer: Markus Köhler
Telefon: +49 (0) 3583 5750–0
E-Mail: geschaeftsleitung@
euroregion-neisse.de
www.euroregion-neisse.de

Biuro w Polsce
Euroregion Nysa
ul. 1 Maja 57
58–500 JELENÍ HORA
Sekretarz: Andrzej Jankowski
Telefon: +48 757 676 470 (1)
e-mail: kowal@euroregion-nysa.pl
www.euroregion-nysa.eu

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

SN CZ
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

EUROREGION
neisse–nisa–nysa